

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล Instruction Leadership Of The Administer In Digital Era

ชนิดา สารทอง^{1*} ธิดาวลัย อุ่นกอง ²

Chanida Santhong^{1*} Thidawan Unkong ²

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, School of Education, University of Phayao

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Lecturer of Educational Administration, School of Education, University of Phayao

*Corresponding author e-mail: kpl1.chanida@gmail.com

(Received: 17 December 2024, Revised: 23 January 2025, Accepted: 24 January 2025)

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุคดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารในปัจจุบัน ผู้บริหารในยุคดิจิทัลต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสร้างนวัตกรรมใหม่ในกระบวนการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ผู้นำต้องมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ดี และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง เพื่อรับมือกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล การบริหารในยุคดิจิทัลยังเน้นการทำงานร่วมกันในรูปแบบออนไลน์ การสร้างความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงการพัฒนาแนวคิดที่ยั่งยืนและสร้างสรรค์สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจึงเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จในยุคดิจิทัล ในที่นี้จะนำเสนอองค์ความรู้เนื้อหาประกอบด้วย 1. ความหมายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2. ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 3. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 4. แนวทางการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล 5. สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุคดิจิทัล 6. บทสรุป ดังนั้นแล้ว หากพูดถึงเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในระบบการศึกษา เรียกได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ที่จะช่วยให้การศึกษามีการพัฒนาและเติบโตไปในวงกว้างซึ่งมีข้อดีก็คือเป็นการลดความเหลื่อมล้ำโอกาสทางการศึกษาได้เป็นอย่างมาก โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการศึกษา ให้บุคลากรในองค์กร และผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรความรู้และสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารโรงเรียน; ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

Academic leadership of administrators in the digital era is a crucial factor in developing educational institutions to keep pace with technological and communication changes. Administrators in the digital age must be capable of leveraging technology to enhance teaching, develop staff capabilities, and foster innovation in management processes. Additionally, leaders must be flexible, adaptable, and possess broad vision to tackle challenges brought about by the digital world. Digital-era management emphasizes online collaboration, building partnerships both within and outside the organization, and promoting sustainable and creative concepts for lifelong learning. Therefore, academic leadership of administrators is key to driving educational institutions toward success in the digital era. the body of knowledge will be presented, consisting of. 1. Definition of Instructional leadership of School Administrators, 2. The Importance of Academic Leadership of Educational Administrators in the Digital Ara. 3. Components of Instructional leadership of school administrators, 4. Guidelines for educational administration in the Digital Era, and 5. Summary of Academic Leadership Components of Executives in the Digital Era 6.Summary of instructional leadership. Therefore, when talking about technology, it plays a very important role in the education system. It can be said that it is an indispensable part that will help education develop and grow widely. The advantage is that it greatly reduces the inequality of educational opportunities. School administrators must be leaders in technology to integrating technology into education enables organizational personnel and learners to access high-quality learning resources and educational media equally.

Keywords: Instructional leadership; School administrator; Digital era

บทนำ

โลกกำลังเปลี่ยนแปลง การศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก โรงเรียนต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 โดยโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาในภาพรวม ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องสร้างหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้และทักษะผู้เรียนทุกคนในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ รวมทั้งมีความสามารถทางเทคนิค ผู้บริหารและครูต้องปลูกฝังความรู้และทักษะที่จำเป็นโดยแสดงให้เห็นว่าความรู้ และทักษะนี้ใช้กับโลกความเป็นจริงได้ และต้อง

พยายามเพิ่มความรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โรงเรียนควรมีกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น โลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร และการออกแบบการเรียนการสอน โรงเรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นเพื่อประสบความสำเร็จในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์จริงทางสังคม และเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น โรงเรียนควรมีการจัดการรวมความรู้และทักษะที่จำเป็นเข้าไว้ด้วยกัน มีระบบสนับสนุนที่ได้มาตรฐาน มีการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอนและเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาพร้อมที่จะเจริญเติบโตในโลกยุคดิจิทัล (สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (2560) มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาชาติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะของผู้เรียน และเพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าตามเป้าหมาย จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งหมดในโรงเรียนเป็นผืนภักดิ์เพื่อเป็นหนึ่งเดียว ประสานสัมพันธ์ให้มีพลังผลักดันให้เกิดการปฏิรูปทั้งโรงเรียน พนธกานต์ นฤฤทธิ์มนตรีและคณะ (2565) กล่าวว่า บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้ร่วมกันจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นแล้วเมื่อยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์ทุกคนที่อาศัยอยู่ภายใต้ความก้าวหน้าแห่งเทคโนโลยี ต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดความทัดเทียม ความทันสมัย และสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สังคมทุกสังคมถูกเชื่อมโยงเป็นสังคมเดียวกัน และเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2550) ผลการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ กระทบทั้งทางบวกและทางลบ แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้คือการพัฒนาการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพื่อให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า การศึกษาในยุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังให้สังคมเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร มีการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ รวมทั้งแนวทางการดำเนินชีวิต อีกทั้งระดับการศึกษา ความต้องการของบุคคล ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือให้สามารถบริหารจัดการองค์กรให้ดำรงอยู่ในสังคม ปัจจุบันและอนาคตได้ Polly (2010) กล่าวว่า ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสามารถบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การศึกษาก่อนการเรียนมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศจากเดิมไปสู่การศึกษาแบบดิจิทัล เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ดังนั้นในบทความทางวิชาการนี้ ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลด้วยวิธีวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร อันเกิดประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างแนบแน่นและจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานและการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำพาทิศทางการศึกษาให้สามารถปรับตัวและเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการด้านการศึกษา นอกจากนี้ ภาวะผู้นำทางวิชาการยังต้องมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการเผชิญกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกดิจิทัล การบริหารที่เน้นความร่วมมือผ่านเทคโนโลยีจึงเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มศักยภาพขององค์กรการศึกษาในยุคปัจจุบัน

1. ความหมายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขันด้านต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกขององค์กร ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้ผู้นำต้องมีการปรับตัว ปรับรูปแบบกระบวนการในการบริหารที่แตกต่างไปจากเดิมในหลายๆ มิติ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2565) กล่าวว่า “เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแตกต่างไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว ทำให้องค์กรได้รับผลกระทบทั้งความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อนและความคลุมเครือ” ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ผู้บริหาร คนในองค์กรจะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา นำไปสู่การสร้างองค์กรแห่งเทคโนโลยี เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ คุณภาพ สู่การบริหารที่ผู้นำต้องมีการปรับให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงทุกที่ ทุกเวลา และทุกอุปกรณ์ Anywhere, Anytime, Any Device เมื่อสถานการณ์ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยน ตัวผู้นำก็ต้องมีการปรับตัว ปรับรูปแบบกระบวนการในการบริหารที่แตกต่างไปจากเดิมหลายๆ มิติ และการบริหารในยุคดิจิทัลนั้น ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยในที่นี้ได้นิยามความหมายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการชี้นำ ส่งเสริม และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารงานในโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยสร้างให้คนในองค์กรเกิด 1.ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2.เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้แบบยั่งยืนในยุคดิจิทัล 3.การเป็นแบบอย่างในการเปลี่ยนแปลง โดยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรให้ทันกับยุคดิจิทัล 4.การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงสร้างความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่างๆ เพื่อโอกาสและทรัพยากรในการเรียนรู้ จากแนวคิดที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าภาวะผู้นำ

ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ศิลปะและความสามารถในการจูงใจและมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น เพื่อพัฒนาวิชาชีพและงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร และคุณภาพของผู้เรียน โดยต้องมีความยืดหยุ่นและการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคดิจิทัล เน้นการผสมผสานระหว่างทักษะความเป็นผู้นำด้านการบริหารและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความท้าทายในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ตามนโยบายและจุดเน้นตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตตามแนวทางการพัฒนา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) กำหนดไว้ “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” ด้วยการสร้างภูมิคุ้มกัน การรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ และชีวิตวิถีปกติ มีการจัดการศึกษาที่มีความเสมอภาค มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการบริหาร การจัดการเรียนรู้ และการจัดการฐานข้อมูลมาใช้เพื่อประสิทธิภาพในการบริหาร การจัดการเรียนรู้และการจัดการฐานข้อมูลมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนานวัตกรรมในการขับเคลื่อนบริหารจัดการมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลผ่านกระบวนการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงสรุปถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นตัวขับเคลื่อนความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาภายใต้บริบทของเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลจะต้องสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ เพิ่มประสิทธิภาพการสอน และพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่สอดคล้องกับโลกดิจิทัล ซึ่งจะสามารถพัฒนาองค์กรให้เติบโตก้าวหน้าและประสบความสำเร็จ

3. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

นักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศกล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้ดังนี้

Mielcarek, & Hoy (2005) ได้ศึกษาวิจัย และวิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการได้เป็นรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน 2) การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย และ 3) การกำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน

Gickman (2007) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิผลว่ามีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge)
2. ด้านภาระหน้าที่ (Tasks)

3. ด้านทักษะ (Skills)

Quah Cheng Sim (2011) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศมาเลเซีย พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนในประเทศมาเลเซีย ประสบความสำเร็จในการนำบทบาทผู้นำประกอบด้วย

1. เสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน
2. สนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

กนกอร สมปราชญ์ (2560) ได้สรุปผลการวิจัยภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาทฤษฎีฐานราก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติการหลักสำคัญคือ สร้างวิสัยทัศน์ร่วมและมุ่งเน้นเรื่องการเรียนรู้ของทุกคน

กัญญามณ อินทวง (2560) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ และการเปิดเผยกล้าแสดงออก 2) ด้านความสามารถ ได้แก่ สามารถจัดหางานวิชาการและโครงการวิจัยเข้าสู่คณะวิชาและการวางระบบการบริหารวิชาการ และ 3) ด้านพฤติกรรม ได้แก่ การใช้ความรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

นิตยา วงษ์กันยา (2560) ได้สรุปผลการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามือองค์ประกอบหลักด้านความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การวางแผนวิชาการ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผล 2) องค์ประกอบหลักด้านความสำเร็จของงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวิจัยทางการศึกษา การกำหนดเป้าหมาย และการมุ่งมั่นพัฒนา 3) องค์ประกอบหลักด้านสัมพันธภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ประสิทธิภาพของงาน การจูงใจ การมีส่วนร่วม และบรรยากาศการเรียนรู้ 4) องค์ประกอบหลักด้านความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และการสร้างนวัตกรรม

จิณณวัตร ปะโคทั้ง (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแนวคิดใหม่ในการบริหารการศึกษา เพื่อให้รองรับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนี้

1. การสร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy)
2. การเป็นผู้นำแบบจิตวิญญาณ (Spiritual Leadership)

ชีวิน อ่อนละอ และคณะ (2563) ได้อธิบายคุณลักษณะของนักบริหารการศึกษาที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล จะต้องมียุคคุณลักษณะเฉพาะ 5 ประการ คือ

1. ส่งเสริมการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี (Digital Native)
2. มีความหิวกระหายต่อองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา และพัฒนาความสามารถ

3. เต็มใจทดลอง ด้วยความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา และคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการบริการใหม่ ๆ

4. พัฒนาความคล่องตัว ความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล

5. การสร้าง ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำและกระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	Mielcarek, & Hoy (2004)	Gickman (2007)	Qua Cheng Sim (2011)	กนกพร สมปราชญ์ (2011)	กัญญาณ อินทวงศ์ (2010)	นิตยา วงษ์กันยา (2010)	จินนวัตร ประโศภ (2011)	ชีวิน อ่อนละอ และคณะ (2563)	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่	
1.การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	80	✓	
2.การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	80	✓	
3.พัฒนาทักษะดิจิทัลทั่วทั้งองค์กร		✓	✓	✓	✓			✓	5	50	✓	
4.การมีส่วนร่วมขององค์กร	✓	✓	✓		✓		✓	✓	6	60	✓	
5.สนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพครู	✓			✓					2	20		
6.การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมยกระดับผลสัมฤทธิ์	✓	✓				✓		✓	4	40		
7.การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	✓	✓			✓		✓	✓	5	50	✓	
8.การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓			✓	✓	6	60	✓	
9.ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์		✓				✓			2	20		
10.วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล	✓		✓		✓		✓	✓	5	50	✓	
รวม	8	8	6	5	6	4	6	8				

จากผลการวิเคราะห์หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค

ดิจิทัลมี 7 องค์ประกอบ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบร้อยละ 50 ขึ้นไป เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 2 การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ
- องค์ประกอบที่ 3 พัฒนาทักษะดิจิทัลทั่วทั้งองค์กร
- องค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมขององค์กร
- องค์ประกอบที่ 5 การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
- องค์ประกอบที่ 6 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 7 วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาในเบื้องต้นของภาวะผู้นำทางวิชาการ นี้มีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เนื่องจากช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการจัดการการศึกษา ให้มีความเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในยุคดิจิทัล และยังเป็นการสนับสนุนการพัฒนาองค์กรให้มีความยืดหยุ่นทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการทางการศึกษาของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคปัจจุบัน

4. แนวทางการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลต้องอาศัยการปรับตัวและการนำเทคโนโลยีมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและบุคลากร แนวทางหลักในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลองค์กรจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการ ด้านการเปลี่ยนแปลงในหลายประการ ทั้งด้านการตอบสนองความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การสร้างสถานการณ์เรียนรู้ที่หลากหลาย ในยุคดิจิทัลได้อย่างตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

ทินกร บัวชู, และทิพภาพร บัวชู (2562) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ได้ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์สามารถแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์ หรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเพื่อยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมายจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล

2. การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (Professional Practice) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักกว่าจะต้องเป็นผู้นำในการใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว เชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี (Digital Naive) สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมืออาชีพ

3. ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (Data Driven) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้อย่างอิสระ (Free Row of information) โดยนำมาใช้ได้อย่างไม่จำกัดทำให้เกิดประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรตั้งแต่การทำงานประจำวัน การวางแผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talent Manager)

5. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culture)

สุชญา โกมลวานิช (2563) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี 7 องค์ประกอบ ได้แก่

1. วิสัยทัศน์ดิจิทัล (Digital Vision) ผู้นำดิจิทัลต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการนำเทคโนโลยีมาใช้นำพัฒนาองค์กร รวมถึงการสร้างแนวทางที่ชัดเจนในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างคุณค่าและความสามารถในการแข่งขันในอนาคต

2. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมธุรกิจ ผู้นำดิจิทัลต้องมีความพร้อมในการปรับกลยุทธ์และวิธีการบริหารงานเมื่อจำเป็น

3. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ (Data Management and Analytics) ในยุคดิจิทัล ข้อมูลเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจ ผู้นำดิจิทัลต้องมีความสามารถในการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานและการตัดสินใจ

4. การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล (Digital Culture) ผู้นำดิจิทัลต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ และมีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง

5. การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) ผู้นำดิจิทัลต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือในทีมงาน นอกจากนี้ยังต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงบุคลากรให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การสร้างนวัตกรรม (Innovation) ผู้นำดิจิทัลต้องส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในองค์กร โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ

7. การพัฒนาทักษะดิจิทัล (Digital Skill Development) การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำดิจิทัลต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้เกิดการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการเติบโตขององค์กร

จากผลการวิเคราะห์หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 พัฒนาศักยภาพบุคลากร

องค์ประกอบที่ 4 การบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

องค์ประกอบที่ 5 การเรียนรู้และใช้เทคโนโลยี

องค์ประกอบที่ 6 การสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ยุคดิจิทัล

5. สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

กล่าวได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถก่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อขวัญ กำลังใจของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารจัดการ การศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ผู้บริหารต้องมี ความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหาร และขอบข่ายของงานที่ได้รับผิดชอบ ผู้บริหาร สถานศึกษาที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปสู่จุดหมายและประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญในการบริหารงานสถานศึกษา โดยจากการสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการได้องค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบผนวกกับการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ได้องค์ประกอบทั้งหมด 6 ประการ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตารางสรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลและองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำทางวิชาการ	องค์ประกอบ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล	องค์ประกอบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล
1.การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของการเรียนรู้ด้านดิจิทัล	1. การมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล	1.การมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล
2.การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ	2. การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	2.การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ
3. พัฒนาทักษะดิจิทัลทั่วทั้งองค์กร	3. พัฒนาศักยภาพบุคลากร	3.การพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร
4. การมีส่วนร่วมขององค์กร	4. การบริหารและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี	4.การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี
5.การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	5. การเรียนรู้และใช้เทคโนโลยี	5.การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
6. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้	6. การสร้างวัฒนธรรมเรียนรู้ยุคดิจิทัล	6.วัฒนธรรมเรียนรู้ยุคดิจิทัล
7. วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล		7.การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
		8.การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
		9.การเป็นผู้บริหารในยุคดิจิทัล

ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลได้ 9 องค์ประกอบได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล 2) การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ 3) การพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร 4) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี 5) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 6) วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล 7) ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 8) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ 9) การเป็นผู้บริหารในยุคดิจิทัล ดังมีความหมายต่อไปนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัล หมายถึง การที่ผู้นำองค์กรสามารถสร้างภาพในอนาคตองค์กรหรือหน่วยงานเรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเข้าหมายการเรียนรู้ และแผนกลยุทธ์นำมาใช้บริหารองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลโดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยให้ความสำคัญสูงสุดกับงานวิชาการ

2. การสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง การที่กลุ่มคนหรือกลุ่มที่มีการประสานงานด้วยระบบอินเทอร์เน็ตหลากหลายช่องทางในการทำงานร่วมกันเช่น Zoom, Microsoft of team เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางวิชาการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีการจัดรูปแบบการจัดการให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน และตระหนักร่วมกันในเป้าหมายและแผนงานที่จะทำ

3. การพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากร หมายถึง กระบวนการและแนวทางในการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้พวกเขาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนให้บุคลากรเติบโตในสายงานและบรรลุเป้าหมายส่วนตัวและขององค์กร

4. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนยุคดิจิทัล สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยมีการวางแผน พัฒนา และดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ทั้งในด้านการออกแบบ การส่งมอบเนื้อหา และการประเมินผล

5. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ทักษะภาวะผู้นำดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์ม (Platform) และเทคโนโลยีใหม่ ๆ การนำเครื่องมือ เทคโนโลยี และแพลตฟอร์มดิจิทัลมาใช้ในการสนับสนุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ การตัดสินใจแบบดิจิทัล เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันยุคดิจิทัล

6. วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล หมายถึง การสร้างอัตลักษณ์ขององค์กรและเป็นแบบอย่างที่ดี โดยใช้ทักษะความเป็นผู้นำดิจิทัลเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลและองค์กรมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโลกยุคดิจิทัล โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาความรู้ ทักษะ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลให้เกิดเป็นองค์กรที่มีคุณภาพทางวิชาการ ปรับทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคดิจิทัล

7. ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ทักษะการสื่อสาร การโน้มน้าว การจูงใจให้คำแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อกระตุ้นการ

ตัดสินใจร่วมกันในงานวิชาการและใช้การสื่อสารด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายและในการสื่อสารกับองค์กรภายในและระหว่างองค์กรเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ

8. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาหรือการจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

9. การเป็นผู้บริหารในยุคดิจิทัล หมายถึง กระบวนการหรือความสามารถ หรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้ อิทธิพลและอำนาจที่มีกระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น และเต็มใจ โดยผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการนำกระบวนการทางดิจิทัลมา ใช้อย่างเหมาะสม

บทสรุป

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กรเพราะเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการจัดการ สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณมีผลกระทบต่อบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นผู้วางแผน ควบคุม ดูแล ชี้แนะ ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยใช้ทักษะความรู้ความสามารถ ทั้งการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำเพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงานตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในยุคปัจจุบันนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล จะต้องสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สามารถนำการพัฒนา และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี โดยการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ การบูรณาการ เทคโนโลยีเพื่อยกระดับความ เป็นเลิศและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เพื่อสร้างองค์กรให้มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมใหม่เพื่อการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล โดยที่ผู้บริหารทุกองค์กรจำเป็นต้องตระหนักรู้เท่าทันถึงเทคโนโลยี ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงสำคัญในทุกองค์กร จากแนวคิดการขับเคลื่อนทักษะที่ผู้นำในยุคดิจิทัลต้องมีก็คือสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาสร้างความโดดเด่นแบบแตกต่าง และมีวิสัยทัศน์ในการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์มีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้การเป็นผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลนั้นไม่ใช่เพียงแค่การนำเทคโนโลยีมาใช้ แต่ต้องมีการวางแผน การปรับตัว และการมีวิสัยทัศน์เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนและผู้สอนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากบทสรุปสามารถแสดงเป็นแผนภาพองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดต่อไป ดังภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ. www.moe.go.th
- เกตุสุตา กิ่งการจร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กนกกร สมปราชญ์. (2560). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 12(34), 51-66.
- กัญญาณน อินทวง. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารระดับคณะวิชาที่มีผลต่อประสิทธิผล การบริหารวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จินตนา สุขจามันท์. (2556). การศึกษาและ พัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21. โอเดียนสโตร์.
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 6(4), 93-104.

- ชวนะ ทวีอุทิศ. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชีวิน อ่อนละอ และคณะ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิต
เอเชีย*, 10(1), 108-119.
- นิตยา วงษ์กันยา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา. *วารสาร มจร.*, 6(2).
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2550). ภาวะผู้นำ:ความเป็นไปในสังคมไทยและวิธีการแก้ไข. หมอชาวบ้าน.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2550). รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มะลิวัลย์ ธรรมแสง. (2558). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาเฉพาะความพิการ. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*
,11(2), 7-16.
- ทินกร บัวชู, และทิพภาพร บัวชู. (2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี.
- พนธกานต์ นฤทธิมนตรีและคณะ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุคดิจิทัล. *วารสารวิทยาลัย
บัณฑิตเอเชีย*, 12(4), 174-185.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Veridian E-Journal*, 10(2),
2843-2854.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี*
(พ.ศ. 2560-2579). www.nesdb.go.th/
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. www.obec.go.th
- Anderson, R. E., & Dexter, S. L. (2005). School technology leadership: An empirical
investigation of prevalence and effect. *Educational Administration Quarterly*, 41(1),
49-82.
- Alig-Mielcarek., & Hoy, W. K. (2005). *A Theoretical and Empirical Analysis of the Nature,
Meaning, and Influence of Instructional Leadership*. The Ohio State University.
- Glickman, C. D. (2007). *Super vision and instructional leadership: A developmental
Approach* (7th ed.). Pearson.

Quah Cheng Sim. (2011). Instructional leadership among principals of secondary schools in Malaysia. *International Research Journals*, 2(12), 1784-1800.

Polly, D. (2010). *Preparing teachers to integrate technology effectively: The case of higher order thinking skills (HOTS)*. Chapter to appear in S. D'Agostino (Ed.).